

Terviseministri määruse „Immuniseerimiskava“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu asendab terviseministri 2. märtsi 2017. a määruse nr 9 „Immuniseerimiskava“, et määruse sisu ja lisad oleksid paremini mõistetavad. Samuti täpsustatakse sätet seoses COVID-19 vastase vaktsineerimise võimaldamisega. Sätte muutmise järgselt on 2024. a septembrist riigi poolt tagatud COVID-19 vastane immuniseerimine inimestele, kellel on risk raskelt haigestuda ja kelle immuniseerimine on oluline haavatavate sihtrühmade kaitseks. Lisaks tagatakse COVID-19 vastane immuniseerimine tervishoiu- ja hoolekandeesutuste personalile kuni 1. september 2025. Riigi poolt ei võimaldata enam COVID-19 vastast immuniseerimist tervetele alla 60-aastastele inimestele.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakonna nõunik Maia-Triin Kanarbik (e-post maia-triin.kanarbik@sm.ee). Määruse juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Susanna Jurs (e-post susanna.jurs@sm.ee). Määruse mõjude analüüsi on teinud Sotsiaalministeeriumi analüüsi ja statistika osakonna nõunik Gerli Põdra (e-post gerli.podra@sm.ee).

Määruse eelnõu väljatöötamisse on olnud kaasatud Terviseameti, Tervisekassa ja Raviameti esindajad ning seda on nõustanud riiklik immunoprolaktika ekspertkomisjon.

1.3. Märkused

Määrus kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 10 lõike 3 alusel.

Määrusega tunnistatakse kehtetuks RT 1, 29.12.2023, 21 redaktsioon.

☒ Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga korrastatakse määruse ülesehitust ja sõnastusi, sealhulgas ka ühtlustatakse gripi ning COVID-19 vastase immuniseerimise mainimist erinevates määruse sätetest. Määruses ei tehtud sisulisi muudatusi välja arvatud edaspidi esitletud muudatused:

Määruse § 1 punktiga 1 täpsustatakse vastavalt senisele praktikale, et immuniseerimiskava alusel on tagatud immuniseerimine Eestis elavatele, töötavatele või õppivatele inimestele. Immuniseerimise võimaldamine siin lühikest aega viibivatele inimestele ei ole otstarbekas, kuna inimese vaktsineerimise järgselt tekib immuunvastus organismis teatud aja jooksul. Juhul, kui inimene viibib lühikest aega Eestis, siis on vähe tõenäoline, et tal tekib vajalik immuunsus Eestis viibimise ajal. Seega ei hoiaks tema Eestis immuniseerimine ära rasket haigestumist ja ei suurene ka kohalik üldimmuunsusfohn. Eestis elamise või töötamise puhul lähtutakse välismaalaste seaduse §-dest 5-8 või Euroopa Liidu kodaniku seadusest.

Määruse § 2 lõikega 3 sätestatakse, et laste immuniseerimine COVID-19 vastu on tagatud juhul kui on tervises seisundi tõttu suurenenud risk haigestuda ja kelle haigus on esitatud COVID-19 vastase vaktsineerimise riskihaiguste loetelus, mis asub määruse lisas 2. Eelmises punktis esitletud Terviseameti hinnangul on COVID-19 tõttu hospitaliseerimise risk suurem vanemaealistel ja kaasuvate vereringeelundite ning hingamiseldundite haigustega inimestel. Seega arvestades praegust epidemioloogilist olukorda ei ole tervetel lastel vajalik COVID-19 vastane iga-aastane immuniseerimine.

Määruse § 2 lõige 2 ja 3 ning § 3 lõige 3 punkt 4 mainivad immuniseerimiskava määruse juurde lisatud dokumente.

Lisa 1 sätestab laste immuniseerimiskava, kus on toodud immuniseeritavad vanuserühmad ja riskirühmad, soovituslikud ajavahemikud, kasutatavad vaktsiinid ning nende kordsus.

Lisa 2 sätestab täiskasvanute ja laste COVID-19 vastase vaktsineerimise terviseseisundite loetelu, kus on esitatud haiguse nimi ja sellele vastav diagnoosikood. Vastava loetelu haigustest kinnitas immunoprofülaktika ekspertkomisjon 2024. a aprilli koosolekul ning selle valmistasid ette liikmed Terviseametist (Irina Filippova), Eesti Perearstide Seltsist (Dr Marje Oona), Eesti Lastearstide Seltsist (Dr Eda Tamm) ja Eesti Infektsioonhaiguste Seltsist (Dr Helen Mülle).

Määruse § 3 lõikega 3 täiendatakse määrust, et edaspidi tagatakse COVID-19 vastane immuniseerimine kindlatele sihtrühmadele, kelleks on:

- 60-aastased ja vanemad;
- sotsiaalhoolekande seaduse tähenduses ööpäevaringse üldhooldusteenuse saajad, ööpäevaringse erihoolekandeteenuse saajad ja kogukonnas elamise teenuse saajad;
- rasedad;
- inimesed, kellel on terviseseisundi tõttu suurenenud risk haigestuda ja kelle haigus on toodud määruse lisas 2;
- sihtrühma väliste inimestele, kui see on tulenevalt terviseriskidest tervishoiutöötaja hinnangul põhjendatud.

Immunoprofülaktika ekspertkomisjoni 6. veebruari 2024 koosoleku järgselt sõnastas komisjon uuendatud soovitused COVID-19 vastaseks vaktsineerimiseks. Nende kohaselt tuleks keskenduda COVID-19 vastasel vaktsineerimisel nendele inimestele, kellel on COVID-19 vastasest vaktsineerimisest või COVID-19 läbipõdemisest möödunud enam kui 6 kuud ja kuulub järgnevasse sihtrühmadesse ¹:

- 60-aastased või vanemad inimesed;
- sotsiaalhoolekande seaduse tähenduses ööpäevaringse üldhooldusteenuse saaja, ööpäevaringse erihoolekandeteenuse saaja ja kogukonnas elamise teenuse saaja;
- rasedad;
- inimesed, kellel on terviseseisundi tõttu suurenenud risk raskelt haigestuda.

Samuti soovitati endiselt võimaldada COVID-19 vastu vaktsineerimist 2024/2025 viiruste hooajal tervishoiu asutustes ja hooldekodudes töötavale personalile. Sarnase soovitusena on andnud ka Maailma Terviseorganisatsioon² ja Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus³.

Terviseameti analüüsist selgus, et perioodil september 2023. a kuni juuni 2024. a haigestus 67 422 inimest. Hospitaliseeriti nii COVID-19 kui ka muu haiguse tõttu, mille puhul COVID-19 oli kaasuva diagnoosina, kokku 4022 inimest ehk 6% haigestunudest. Enamikel juhtudel (94%) oli patsientidel lisaks COVID-19 haigusele ka teisi kaasuvaid haigusi. Tervise infosüsteemi andmetel oli kaasuvatest haigustest põhilisteks riskifaktoriteks vereringeelundite haigused, millele järgnesid hingamiseldite haigused.

Inimesed vanuses 60 ja rohkem moodustasid 77,8% hospitaliseeritute üldarvust. TEHIKu andmetel suri COVID-19 põhi- ja kaasuva haiguse tõttu 431 inimest, neist vanuses 60-79 moodustasid 30,2% ja vanuses 80+ moodustasid 63,6%. Hospitaliseeritud 60-79 aastastest olid COVID-19 vastu vaktsineeritud 4,1% ja 80+ vanuserühmas vaktsineeritud 5%. Seega oli eelmisel viiruste hooajal COVID-19 haiguse tõttu hospitaliseerimise peamiseks riskifaktoriks inimese vanus ja kaasuvad haigused.

¹ https://www.sm.ee/sites/default/files/documents/2024-04/Immunoprof%C3%BClaktika%20ekspertkomisjoni%2006.02.2024%20elektroonse%20koosoleku%20p%C3%A4evakava%20ja%20ettepanekud_09.04.2024_0.pdf

² <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/373987/WHO-2019-nCoV-Vaccines-SAGE-Prioritization-2023.2-eng.pdf?sequence=1>

³ [European Centre for Disease Prevention and Control. Interim public health considerations for COVID-19 vaccination roll-out during 2023. 5 April 2023. Stockholm: ECDC; 2023](https://ecdc.europa.eu/en/publications/default-page/eurosurveillance-volume-28-5)

Rasedad on prioriteetsed COVID-19 vastu vaksineerimise võimaldamisel, kuna COVID-19 võib seada ohtu raseda enda, tema loote kui ka imiku. Tervise Arengu Instituudi ja Tartu Ülikooli teadlased viisid läbi registripõhise uuringu, mis hindas, milline oli Eestis rasedusaegse positiivse koroonatesti mõju rasedusele, sünnitusele ja vastsündinule.⁴ Uuring leidis, et rasedusaegne SARS-CoV-2 infektsioon suurendas surnultsünni riski ligi kolm korda ja perinataalsurma riski üle kahe korra, kuid 2021. aasta andmete põhjal sai järeldada, et COVID-19 vastu immuniseerimine vähendas perinataalsurma riski.

Arvestades praegust epidemioloogilist olukorda ja levivaid COVID-19 haigust põhjustavaid viirustüvesid, ei ole tervete alla 60-aastaste inimeste COVID-19 vastane iga-aastane vaksineerimine vajalik. COVID-19 vastane vaksineerimine on oluline eelnevalt toodud sihtrühmadele, kuna nendel on suurem risk raskelt haigestuda. Siiski erandlikel juhtudel kui tervishoiutöötaja hindab, et sihtrühma välise patsiendi vaksineerimine oleks vajalik tulenevalt tema terviseriskidest ning põhjendab oma otsust, siis tagab riik ka nende sihtrühma väliste elanike vaksineerimise.

Määruse § 3 lõikega 4 täiendatakse määrust, et 2024/2025 viiruste hooajal tagab riik COVID-19 vastase immuniseerimise tervishoiuteenuse, väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse, ööpäevaringse erihoolekandeteenuse ja kogukonnas elamise teenuse asutuste personalile.

COVID-19 vastane immuniseerimine on vajalik nendele sihtrühmadele, kellel on suurem risk raskelt haigestuda. Tervetel inimestel ei ole otstarbekas ennast iga-aastaselt uuesti COVID-19 vastu immuniseerida, kuna risk raskeks läbipõdemiseks on olemasolevate andmete põhjal väike. COVID-19 vastase immuniseerimise peamine eesmärk on hospitaliseerimise vajaduse vältimine, kuid lisaks võib see omada teatavat efekti ka nakatumise vähendamisele.⁵⁶ Koroonaviirus võib levida nii eelsümptomaatiliselt kui ka asümptomaatiliselt, mille tõttu on selle leviku risk suur. Seetõttu võimaldatakse vaksineerimist algaval hooajal ka eakate ja teatavate riskihaigustega inimestega tihedalt kokkupuutuvatele töötajatele.

Määruse § 5 sätestab, et § 3 lõiget 4 kohaldatakse kuni 1. septembrini aastal 2025. Nimetatud säte vaadatakse uuesti üle pärast 2024/2025 viiruste hooaja lõppu.

Määruse § 7 sätestab määruse jõustumise 1. septembril 2024.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega

4. Määruse mõjud

Määruse muudatuse eesmärk on riigi poolt tagada 2024. aasta sügisest COVID-19 vastane immuniseerimine sihtrühmadele, kellel on suurem risk raskeks haigestumiseks. Lisaks võimaldatakse 2024/2025 hooajal COVID-19 vastast vaksineerimist ka neile, kes puutuvad kokku suure hulga riskirühma kuuluvate inimestega.

Eelnõus esitatud muudatuste rakendamisel võib eeldada sotsiaalset mõju. Mõjude olulisuse tuvastamiseks hinnati sotsiaalset mõju nelja kriteeriumi alusel: mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk.

⁴ <https://www.tai.ee/et/uudised/rasedusaegne-positiivne-koroonatest-suurendas-surnultsünni-riski-kolm-korda>

⁵ Scroggins S, Little G, Okala O, Ellis M, Shacham E. The Relationship of Vaccine Uptake and COVID-19 Infections Among Nursing Home Staff and Residents in Missouri: A Measure of Risk by Community Mobility. J Public Health Manag Pract. 2024 Mar-Apr 01;30(2):176-182. doi: 10.1097/PHH.0000000000001824. Epub 2023 Oct 13. PMID: 37831663.

⁶ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-efficacy-effectiveness-and-safety-vaccines>

Mõjuanalüüsi koostamiseks on kasutatud Statistikaameti, Tervisekassa, Tervise Arengu Instituudi, Sotsiaalministeeriumi ja Sotsiaalkindlustusameti andmeid.

4.1. Sotsiaalne mõju

Määruse muudatus toob kaasa sotsiaalse mõju peamiselt järgmistes alavaldkondades: mõju tervisele ja tervishoiukorraldusele, mõju inimeste heaolule ja sotsiaalsele kaitsele, mõju töötervishoiule ja -ohutusele ning kaudne mõju töö- ja puhkeajale.

Sihtrühma, kellele võimaldatakse COVID-19 vastane immuniseerimine, moodustavad 60-aastased ja vanemad inimesed, väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse saajad, ööpäevaringse erihooletandeteenuse saajad ja kogukonnas elamise teenuse saajad, rasedad ning inimesed, kellel on immunoprofülaktika ekspertkomisjoni poolt kinnitatud loetelus esitatud haigusseisundid. See loetelu on välja toodud immuniseerimiskava määruse lisas 2. 2024/2025 aasta viiruste hooajal tagab riik COVID-19 vastase immuniseerimise veel ka tervishoiuasutuste töötajatele ning ööpäevaringset väljaspool kodu osutatavat üldhooldusteenust, ööpäevaringset erihooletandeteenust ja kogukonna teenust osutavate hooletandetasutuste töötajatele.

Määruse sisuliste muudatuste peamine eesmärk on kaitsta neid, kellel COVID-19 haigus võib tõenäoliselt kulgeda raske sümptomaatika ja kaasnevate tüsistustega ning kesta pikaajaliselt. Haiguse tavapärasest tõsisemat kulgu võiks eeldada üle 60-aastastel ning nendel, kel on tervise seisundid, mille puhul on suurem risk COVID-19 haiguse raskeks põdemiseks. Statistikaameti⁷ andmetel elas 2023. aastal Eestis 1 370 286 inimest (aasta keskmine rahvastik), kellest ligikaudu 27% (366 605) olid **vanuses 60 või enam eluaastat**. Sellesse sihtrühma jääb ka üle 90% kõikidest **väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse saajatest**. Ööpäevaringset üldhooldusteenust sai 2023. aasta jooksul kokku 15 188* inimest.⁸ Sihtrühma suurust võib hinnata keskmiseks.

COVID-19 raske haigestumise riskiga tervise seisunditega inimeste hulka loetakse määruse kohaselt lapsed ja kuni 60-aastased täiskasvanud, kel on tervise seisundid, mis on toodud immunoprofülaktika ekspertkomisjoni poolt kinnitatud loetelus. Kuna kõikidele 60-aastastele ja vanematele on COVID-19 vastane vaktsiin tagatud, siis on riskihaigustega inimeste sihtrühmana käsitletud vaid nooremaid kui 60 aastaseid kodanikke. 2023. aastal oli riskihaiguse diagnoosiga raviarveid 24 711 lapsel ja 103 275 kuni 60-aastaselt täiskasvanul.⁹ Riskihaigustega inimesi võib olla enam, kuna võib eeldada, et kõikidel sihtrühma kuuluvatel inimestel 2023. aastal riskihaiguse diagnoosiga raviarvet ei esinenud, kuid diagnoos oli aktuaalne. 2023. aasta raviarvete põhjal hinnates moodustavad riskihaigusega lapsed kõikidest Eesti lastest umbes 9% ning riskihaigusega alla 60-aastased täiskasvanud umbes 14% kõikidest samas vanuses olevatest Eesti kodanikest (vastavalt 268 495 ja 735 186 inimest).¹⁰ Riskihaigustega laste hulgas oli kõige levinumaks diagnoosiks mõõdukas ja raske astma, mis oli diagnoositud kolmandikul kõikidest riskihaigustega lastest ning 3%-l kõikidest samasse vanuseklassi kuuluvatest Eesti lastest. Täiskasvanute hulgas olid levinumateks riskihaiguse diagnoosideks krooniline südamehaigus, rasvumus ja diabeet, millega käisid 2023. aastal tervishoiuteenust saamas vastavalt 40%, 29% ja 20% kõikidest riskihaigustega inimestest. Samas vanuses elanikkonnast moodustavad nimetatud diagnoosidega inimesed 5%, 4% ja 2%. Riskihaigustega inimeste sihtrühma suurus on keskmine.

60-aastased ja vanemad inimesed, sh ööpäevaringse väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse saajad, ning riskihaigustega inimesed põevad viirust üldjuhul kõige tõsisemalt. Immuniseerimine COVID-19 vastu on võimalus haigestumisega kaasnevate hingamisraskuste ja muude füüsiliste vaevuste vältimiseks või leevendamiseks, samuti haiguse läbipõdemisel tekkivate võimalike püsivate tervisekahjustuste ärahoidmiseks. Püsivad tervisevaevused võivad kaudselt

⁷ https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvastik_rahvastikunaitajad-ja-koosseis_rahvaarv-ja-rahvastiku-koosseis/RV0211/table/tableViewLayout2

⁸ Sotsiaalministeeriumi hooletandestatistika, 2023.

⁹ Tervisekassa andmepäring.

¹⁰ https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvastik_rahvastikunaitajad-ja-koosseis_rahvaarv-ja-rahvastiku-koosseis/RV0211/table/tableViewLayout2

olla seotud haigestunu elukvaliteedi languse ja vaimse tervise probleemidega ning ka võimalike lisakuludega riigile. Suure haigestunute hulga ning raske haigestumisega kaasneb haigestunute suurem vajadus tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenuste järele. Seega aitab immuniseerimine hoida stabiilsel tasemel teenuste ja ravi kättesaadavust ning vältida ülekoormust tervishoiu- ja sotsiaalsüsteemile. Olukorras, kus tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandetöötajate hulk on piiratud, omab teenuste jätkusuutlik toimimine erilist rolli, et suunata ressursid krooniliste ja plaaniliste haigete abistamisele. Varasemad COVID-19 haiguse laialdase leviku aastad on olnud seotud ka üldsuse tõusu ja liigsuse suurenemisega, mistõttu aitab vaksineerimine vähendada ka suremust.¹¹

Lisaks inimestele, kelle puhul võib viirusega nakatumisel eeldada raskemat ja pikemat kulgu, tagatakse määruse raames COVID-19 vastane immuniseerimine ka **ööpäevaringse erihoolekandeteenuste saajatele ning kogukonnas elamise teenuse saajatele**. Tegemist on täiskasvanud vaimse tervise häiretega inimestega, kes vajavad abi igapäevaeluga toimetulekul. Erihoolekandeteenuste saajad on tulenevalt oma tervislikust seisundist ka viirushaiguste vastuvõtlikumad ning seega COVID-19 nakatumisel ohustatud sihtrühm. Ööpäevaringset erihoolekandeteenust sai 2023. aasta lõpus 2487 ja kogukonnas elamise teenust 1202 inimest¹², kellele lisandusid vastavalt 60 ja 2 riigieelarve välisel kohal olevat teenusesaajat¹³. Enamik teenusesaajatest on alla 60-aastased, kuid vähemalt 30% ööpäevaringse erihoolekandeteenuste saajatest ning 7% kogukonnas elamise teenuse saajatest langeb siiski kokku eelnevalt kirjeldatud 60-aastaste ja vanemate inimeste sihtrühmaga (2023. aasta jooksul teenust saanutest põhjal). Erihoolekandeteenuste saajate sihtrühma suurus on kogu täiskasvanud rahvastikuga võrreldes väike, kuid arvestades, et sihtrühma jaoks on haavatava vaimse tervise seisundi tõttu teenuste jätkupidev tagatus väga oluline, siis võib mõju lugeda selle sihtrühma jaoks oluliseks.

Määruse muudatusega tagatakse võimalus riigi poolt COVID-19 vaktsiini saada ka kõikidele **rasedatele**. 2023. aastal oli lapseootel naisi hinnanguliselt ligikaudu 15 000: sünnitusega lõppes rasedus 10 622¹⁴ naisel ning rasedus katkes või katkestati 4879¹⁵ korral. Täpset rasedate arvu välja tuua ei saa, sest üks naine võis kuuluda mõlemasse eeltoodud gruppi. Fertiilses eas naisi (vanuses 15–49 aastat) oli Eestis 2023. aastal 294 249¹⁶, seega võib hinnata, et rasedad naised moodustasid 2023. aastal nendest umbkaudu 5%. Sihtrühma suurus on keskmine. Rasedate vaksineerimine COVID-19 vastu aitab vähendada viiruse põdemisest põhjustatud riske rasedusele. Raseduse ajal COVID-19-sse haigestumine suurendab ema surmariski ning nii ema kui vastsündinu intensiivravivajaduse riski. Vaksineerimise olulisust rõhutab eriti asjaolu, et rasedusaegne viiruse põdemine suurendab surnultsünni riski ligi kolm korda.¹⁷

Lisaks üle 60-aastastele ja riskihaigustega inimestele, eri- ja üldhoolekandeteenuste saajatele ja rasedatele hakkab riik määruse rakendamisel võimaldama COVID-19 vastast vaktsiini ka kõikidele tervishoiuasutuste töötajatele ning eri- ja üldhoolekandeteenuseid osutavate asutuste töötajatele. Täpsemalt on viimaste hulka arvatud **väljaspool kodu osutatavat ööpäevaringset üldhooldusteenust, ööpäevaringset erihoolekandeteenust ja kogukonnas elamise teenust osutavate hoolekandetasutuste töötajad**. 2023. aastal töötas Eestis kokku 27 095 tervishoiutöötajat, kellest 21 259 olid nooremad kui 60 eluaastat.¹⁸ Üldhooldusteenust osutavates asutustes töötas 2022. aasta lõpu seisuga 2914 inimest. Arvestades töötajate arvu tõusu 2021. ja 2022. aasta võrdluses, võib eeldada, et töötajate arv 2023. aasta lõpus oli umbes 100 võrra suurem.¹⁹ Erihooldusteenust osutavates asutustes töötas 2023. aasta lõpu seisuga 2093

¹¹ [COVID-19 pandeemia analüüs.indd \(terviseamet.ee\)](#)

¹² Sotsiaalkindlustusameti registriandmed, 2023.

¹³ Sotsiaalministeeriumi hoolekandestatistika, 2023.

¹⁴ https://statistika.tai.ee/pxweb/et/Andmebaas/Andmebaas_01Rahvastik_02Synnid/SR10.px/table/tableViewLayout2/

¹⁵ RV173: RASEDUSE KATKEMISED JA KATKESTAMISED LIIGI JÄRGI. Statistika andmebaas

¹⁶ https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvastik_rahvastikunaitajad-ja-koosseis_rahvaarv-ja-rahvastiku-koosseis/RV0211/table/tableViewLayout2

¹⁷ <https://obgyn.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/aogs.14721>

¹⁸ THT001: Tervishoiutöötajad, täidetud ametikohad ja ületunnid ameti järgi. PxWeb (tai.ee)

¹⁹ Sotsiaalministeeriumi hoolekandestatistika, 2023.

inimest²⁰, kuid muudatus ei puuduta kõiki neid töötajaid, sest sisaldab ka COVID-19 vastase vaktsiini saajate sihtgruppi mitte kuuluvate toetavate erihooldekandeteenuse osutajaid. Samuti on nimetatud hooldekandeteenust osutavate asutuste töötajate hulgas töötajaid vanuses üle 60 eluaasta. Otseselt teenuse saajatega kontaktis olevatele tervishoiu- ja hooldekandetasutuste töötajatele lisaks kuulub sihtrühma ka nende asutuste muu personal, sh juhid, raamatupidajad, puhastusteenindajad jm tugipersonal. Hinnanguliselt puudutab COVID-19 vastase vaktsiini tagamine tervishoiu- ja hooldekandetasutustes umbes 26 000 töötajat, mis moodustab kõikidest 2023. aastal tööga hõivatud 15–74-aastastest isikutest (694 600) ligi 4%.²¹ Sihtrühma suurus võib hinnata väikeseks. Samas on oluline asjaolu, et muudatusest on mõjutatud kõik COVID-19 riskigrupile tervishoiuteenuseid osutavad töötajad.

Tervishoiuasutuste töötajate ning ööpäevaringset üldhooldusteenust, ööpäevaringset erihooldekandeteenust ja kogukonna teenust osutavate hooldekandetasutuste töötajate tervise kaitsmine COVID-19 vastase vaktsiiniga aitab hoida tervishoiu- ja hooldekandeteenuste kättesaadavust. Arvestades võimalikku kontakti teenust osutava ja muu personali vahel, on teineteise nakatamise vältimiseks asjakohane vaktsineerida ka tugipersonali. Tervishoiu- ja hooldekandetasutuste töötajate immuniseerimine tagab viirusperioodil teenuste jätkusuutliku tagamise 1531 tervishoiuasutuses, mille hulgas on kolmandik hambaraviasutusi, 27% perearstiabiasutusi ning 24% eriarstiabiasutust. Muuhulgas avaldab töötajate vaktsineerimine positiivset mõju 48 haigla teenuste järjepidevale ja kvaliteetsele tagamisele nii haiguse riskirühmale kui tavakodanikele. Sotsiaalhoolekandetasutustest on mõjutatud 174 üldhooldusteenust ning 224 erihooldekandeteenust osutavat asutust. Viimaste hulgas võib aga olla asutusi, kus osutatakse ainult muid erihooldekandeteenuseid peale ööpäevaringse ja kogukogukonnas elamise teenuseid ning nende asutuste töötajad pole sihtrühma määratud.²²

Teenuste jätkusuutliku tagamise kõrval mõjutab tervishoiu- ja hooldekandeteenuste ning nende asutuste tugipersonali vaktsineerimine suurel määral ka töötervishoidu ja -ohutust. Teenuseosutajate pidev patsientide/klientide läheduses või nendega kontaktis töötamine suurendab võimalust COVID-19-ga nakatumiseks ning seeläbi ka võimalikuks kaastöötajate ja mittenakatunud patsientide/klientide viirusega nakatamiseks. Vaktsineerimine on tõhus moodus töötajate ja seeläbi ka teenuse saajate kaitseks. COVID-19 vaktsiini tagamine teenuseosutajatele avaldab kaudselt positiivset mõju ka asutuste töötajate töö- ja puhkeajale: kollektiivse nakatamise vältimine hoiab ära tervena püsinud personali ülekoormamist, võimalikke ületunde ning töökoormuse ja öötöö suurenemist. Võib eeldada, et normipärase töökoormuse hoidmine teenuseosutajate hulgas avaldab positiivset mõju ka osutavate teenuste kvaliteedile ning väldib võimalike väsimusest tingitud eksimuste teket. Tervishoiu- ja hooldekandeteenuste osutajate immuniseerimine omab eriti olulist tähendust just riigis valitseva tervishoiu- ja hooldekandeteenuste osutajate puuduse tõttu, kus asendajaid ei ole lihtne värvata. COVID-19 vastase vaktsiiniga tervishoiu- ja hooldekandetasutuste töötajate kaitsmine avaldab seega olulist mõju nii töötajate kui teenuse saajate tervisele ja heaolule, samuti kogu elanikkonna tervishoiu- ja hooldekandeteenuste juurdepääsule ja kvaliteedile.

Kokkuvõttes on immuniseerimiskava määruse muudatusega määratud sihtrühm ka varem COVID-19 vastase vaktsiini saajate hulka kuulunud, seega ei vaja sihtrühm aega muudatustega kohanemiseks. Muudatuse **mõju ulatust** võib seega hinnata väikeseks. **Mõju sagedust** võib 60-aastaste ja vanemate inimeste, riskihaigustega inimeste, rasedate ning eri- ja üldhoolekandeteenuste saajate puhul hinnata keskmiseks, sest tegemist on reeglipäraselt avalduva sündmusega, kus vaktsineerimist võimaldatakse immuniseerimiskava raames. Tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandetasutuste töötajate puhul hinnatakse immuniseerimise vajadust eeldatavasti aasta pärast uuesti, seega võib nende puhul olla tegemist harvaesineva sündmusega ning ka võimalik mõju sagedus on väike. **Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk** on väike, kuna muudatuse mõju sihtrühmale on positiivne ning muudatuse eesmärk on rahva tervise kaitse. Kaudselt mõjutab määruse muudatus positiivselt kogu elanikkonda, sest selle eesmärk on

²⁰ Sotsiaalkindlustusameti registriandmed, 2023.

²¹ https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu_tooturg_tooturu_uldandmed_aastastatistika/TT0151/table/tableViewLayout2

²² https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu_sotsiaalne-kaitse_sotsiaalabi_hoolekanne/SK07

vähendada hospitaliseerimise vajadust, pidurdada vaktsiinvälditava nakkushaiguse levikut elanikkonnas ning ohjata seeläbi ka tervishoiu- ja sotsiaalsüsteemi koormust.

Arvestades määruse muudatuse mõju ulatust, sagedust ning sihtrühmade suurusi, võib hinnata, et kokkuvõtvalt kaasneb määruse muudatustega keskmine sotsiaalne mõju.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eestis vaktsineeriti 2023/2024 viiruste hooajal COVID-19 vastu Comirnaty Omicron XBB.1.5 vaktsiiniga, mis oli kohaldatud peamiselt levivale tüvele. Juulis 2024 teeb Euroopa Raviamet otsuse, et millisele tüvele kohandatud COVID-19 vastast vaktsiini võtta kasutusse 2024/2025 viiruste hooajal. 30. aprillil andis Euroopa Raviameti hädaolukorra töörühm soovitus, et järgmise hooaja vaktsiinid võiksid olla kohandatud JN.1 tüvele.²³ Täiendavad COVID-19 vaktsiinid on Eestile tagatud Euroopa Liidu COVID-19 vaktsiinide ühishankes sõlmitud lepingu alusel. 2024/2025 viiruste hooaja mahtude osas on pidanud Tervisekassa läbirääkimisi vaktsiinitootjaga Pfizer/BioNTech, et tagada sihtgrupi nõudlusele vastav prognoos ja tellimuse maht 2024/2025 aasta viirushooajaks.

Kuni aastani 2026 on prognoositud esialgseks COVID-19 vaktsiinide soetamise kuluks ca 4,6 miljonit eurot. See kaetakse aastate jooksul Tervisekassa eelarve vahenditest, arvestades vaktsineerimise hõlmatus hooajalisi prognoose, riskirühmade suurust ja eelarvevahendite võimalusi.

COVID-19 vastane immuniseerimine toob kaasa kaudsed tulud raskest haigestumisest põhjustatud haiguskooormuse (sh suremuse) vähendamisel. Prof Krista Fischeri COVID-19 nakatumise analüüsist Eesti andmete põhjal joonistus selgelt välja, et vaktsineerimata inimeste hospitaliseerimise tõenäosus oli suurem kui vaktsineeritud inimestele.²⁴ Samuti näidati, et tõhusustdoosiga vaktsineeritud eakate suremus raske COVID-19 haiguse tagajärjel 2022. aasta esimesel neljal kuul oli 6–7 korda väiksem kui vaktsineerimata eakatel. Mudeldamise tulemusel leiti, et keskmiselt hoidis Eestis 2022. aasta alguses saavutatud vaktsineerituse tase ära ligi 1400 inimese surma.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. septembril 2024. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Haridus- ja Teadusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Terviseametile, Raviametile, Tervisekassale, Eesti Infektsioonhaiguste Seltsile, Eesti Perearstide Seltsile, Eesti Lastearstide Seltsile, Eesti Õdede Liidule, Eesti Haiglate Liidule, Eesti Arstide Liidule, Eesti Ravimihulgimüüjate Liidule, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Sotsiaalasutuste Juhtide Nõukojale.

²³ <https://www.ema.europa.eu/en/news/etf-recommends-updating-covid-19-vaccines-target-new-jn1-variant>

²⁴ <https://sm.ee/uudised/covid-19-vastu-vaktsineerimine-hoidis-eelmisel-aastal-50-vanuste-seas-ara-ligi-1400-inimese>